Ympäristövaliokunta
00102 EDUSKUNTA
YmV@eduskunta.fi

ASIA: K 16/2024 vp Valtioneuvoston ilmastovuosikertomus 2024

Ympäristöministeriön kirjallinen lisäselvitys eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Ilmastolain 18 §:n mukaan valtioneuvosto antaa kalenterivuosittain ilmastovuosikertomuksen eduskunnalle. Ympäristöministeriön on tiedotettava yleisölle ilmastovuosikertomuksen antamisesta ja sen keskeisestä sisällöstä.

Valtioneuvosto on tehnyt päätöksen vuoden 2024 ilmastovuosikertomuksen antamisesta 27.6.2024, jonka jälkeen vuosikertomus on annettu eduskunnalle. Vuoden 2024 Ilmastovuosikertomuksessa on kuvattu ilmastopolitiikan toimeenpanon tilannetta kevääseen 2024 mennessä. Vuoden 2025 ilmastovuosikertomuksessa tullaan kuvaamaan kehitystä tämän jälkeen arviolta kevääseen 2025 asti.

Ympäristöministeriö on tiedottanut ilmastovuosikertomuksen antamisesta yleisölle ja ympäristövuosikertomuksesta on myös 2024 julkaistu viestinnällinen tiivistelmä. Eduskunnan ympäristövaliokunta ja ympäristöministeriö ovat järjestäneet 18.9.2024 ilmastovuosikertomuksesta julkisen kuulemisen.

Ympäristövaliokunta on lähettänyt 12.12.2024 ympäristöministeriölle pyynnön toimittaa kirjallinen asiantuntijalausunto ja pyytänyt lisäselvitystä seuraavista seikoista:

- ilmastolain mukaisiin suunnitelmiin perustuvat vuonna 2023–2024 toteutuksessa olevat ilmastotoimet
- ilmastovuosikertomuksen 2024 nykytoimiskenaarioihin sisältyvät toimet, joita ei toteuteta 2023–2024
- käytettävissä oleva tieto ilmastotoimien toteuttamatta jättämisestä aiheutuvista kustannuksista (toimimattomuuden kustannukset yhteiskunnalle/toimialalle/yrityksille)
- käytettävissä oleva tieto toteutuksessa olevien ilmastotoimien kustannuksista (ilmastonmuutoksen hillinnän kustannukset yhteiskunnalle/toimialalle/yrityksille)

Ympäristöministeriö vastaa ilmastovuosikertomuksen kokoamisesta ja ministeriöt toimittavat tätä varten hallinnonalaansa koskevat tiedot. Lisäselvityspyyntöön vastaamisessa on noudatettu samaa toimintatapaa. Vastauksen laatimiseen ovat osallistuneet ympäristöministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö. Liikenne- ja viestintäministeriön yksityiskohtaisempi vastaus liikenteen toimista ja maa- ja metsätalousministeriön vastaukset maatalouden ilmastotoimien kustannuksista sekä sopeutumisen osalta toimitetaan erillisinä täydentävinä muistioina.

VASTAUKSET

1.Ilmastolain mukaisiin suunnitelmiin perustuvat vuonna 2023–2024 toteutuksessa olevat ilmastotoimet ja kustannukset valtiolle (käytettävissä olevan tiedon mukaan)

Ilmastolain mukainen suunnittelujärjestelmä muodostuu seuraavista ilmastopolitiikan suunnitelmista: pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma, kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma, keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma; maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma.

Valtioneuvosto hyväksyy pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman vähintään kerran kymmenessä vuodessa. Ilmastolain mukaista pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa ei olla vielä laadittu.

Valtioneuvosto hyväksyi ja antoi eduskunnalle selonteon kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta 2030 joulukuussa 2022. Suunnitelman tavoitteet on jaoteltu kymmeneen teemaan. Vuoden 2024 ilmastovuosikertomuksen luvussa 7 on raportoitu tavoitteiden toimeenpanon tilanne vuonna 2023.

Tuorein keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma annettiin eduskunnalle kesäkuussa 2022. Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma koskee ns. taakanjakosektoria eli päästökaupan ulkopuolisia sektoreita maankäyttösektoria lukuun ottamatta. Taakanjakosektorille kuuluvat liikenteen, maatalouden, rakennusten erillislämmityksen, työkoneiden, jätehuollon ja F-kaasujen päästöt sekä päästökaupan ulkopuolisen teollisuuden ja muun energian käytön päästöjä. Vuoden 2024 ilmastovuosikertomuksen kappaleissa 5.1–5.7 on kuvattu taakanjakosektoripäästövähennystoimia sektoreittain kevään 2024 tilanteen mukaisesti.

Valtioneuvosto hyväksyi ja antoi eduskunnalle selonteon maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta heinäkuussa 2022. Vuoden 2024 ilmastovuosikertomuksen kappaleessa 5.9 on käsitelty maankäyttösektorin toimenpiteitä vuonna 2023 ja keväällä 2024 ml maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toimeenpano.

Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjä raportoidaan useammalla eri raportointisektorilla (maatalous-, maankäyttö- ja energiasektori). Maatalouteen liittyviä päästövähennystoimia on sekä vuonna 2022 valmistuneessa keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa (KAISU) että maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa (MISU). Näissä suunnitelmissa on samoja toimia maankäyttöön liittyvien päästöjen vähentämiseksi, joten toimilla ja niiden vaikutuksilla on päällekkäisyyttä keskenään.

Lisätietopyyntöön vastataan esittämällä taulukkomuodossa keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman keskeisimpien ilmastotoimien toteutuksen tilanne vuonna 2023–2024. Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman osalta taulukko sisältävää myös käytettävissä olevan tiedon pohjalta tietoja kustannuksista valtiolle.

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma

Sektori	Toimi	Toteutuksessa (kyllä/ei)	Kustannukset valtiolle
Liikenne	Laki uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä	Kyllä (tosin muutettuna 1.4.2023 jälkeen. Perusskenaariossa jakeluvelvoite on ennen 1.4.2023 voimassa olleen lainsäädännön mukainen.)	
Liikenne	Biokaasu ja sähköpolttoaineet jakeluvelvoitteeseen	Kyllä	
Liikenne	Hankintatuki täyssähköisille henkilöautoille	Ei (Tuki loppui vuoden 2022 loppuun. Tuki on huomioitu liikenteen khk-päästöjen perusskenaariossa vuoden 2022 loppuun asti.)	
Liikenne	Muuntotuki etanolille ja metaanille	Ei (Tuki loppui vuoden 2022 loppuun. Tuki on huomioitu liikenteen khk-päästöjen perusskenaariossa vuoden 2022 loppuun asti. Loppuvuodesta 2024 voimassa ollut muuntotuki huomioidaan politiikkaskenaariossa.)	
Liikenne	Hankintatuki sähkö- ja kaasukäyttöisille pakettiautoille	Kyllä	6 M€ v. 2022–2023 (-2024)
Liikenne	Hankintatuki sähkö- ja kaasukäyttöisille kuorma-autoille	Kyllä	7 M€ v. 2022–2023 (-2024)
Liikenne	Ensirekisteröityjen henkilö- ja pakettiautojen CO2-raja-arvot (ja jakeluinfra-asetus AFIR)	Kyllä	-
Liikenne	Etätyö	Kyllä	-
Liikenne	HCT-kuljetukset (ja logistiikan digitalisaatio)	Kyllä	-
Liikenne	Kaupunkiseutujen liikennejärjestelmäsuunnitelmat	Kyllä	Ei eriteltyä tietoa kustannuksista
Liikenne	Kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelma	Kyllä (toteutumista on arvioitu käytössä olleiden määrärahojen, ei KAISUssa olleiden määrärahatavoitteiden kautta)	10,75 M€ v. 2022–2023
Liikenne	Raskaan kaluston CO2-raja-arvot	Kyllä	-
Liikenne	Jakelijoiden päästökauppa	Kyllä (Päästökauppa alkaa v. 2027)	Valtiolle tuloa riippuen myytävien oikeuksien hinnasta
Maatalous-sektori/Maankäyttösektori	Pellonraivauksen rajoittaminen	Osittain kyllä, CAP GAEC2 ja EU:n metsäkatoasetus	

Maatalous-sektori/Maan-käyttösektori	Metsitys	Metsitystukea koskeva laki oli määräaikainen ja tuen hakuaika päättyi 31.12.2023. Metsäkeskus on tehnyt päätöksen kaikkiin metsitystukihakemuksiin 30.6.2024 mennessä. Tarkoitus oli jatkaa ja laajentaa tukijärjestelmää, mutta hallitusneuvottelujen tuloksena tukijärjestelmä lakkautettiin.	Vuonna 2022 on arvioitu, että vuosittainen määrärahatarve olisi 2–6 M€.
Maatalous-sektori/Maan-käyttösektori	Maatalousmaata ilmastokosteikoksi	Osittain kyllä: - CAP ei- tuotannolliset investoinnit - Laadittiin turvepeltojen käytön tiekartta - Tuotettiin paikkatietoaineisto maatalousmaiden turvetiedosta (MaaTu) käytettäväksi viiteaineistona esim. khk-inventaariossa. - Toteutettiin 2023-2025 ilmastopilotti Maanmittauslaitoksen tilusjärjestelyjä turvepeltojen vettämiseksi ilmastokosteikoiksi	Valtion talousarviossa oli vuodelle 2023 30 milj. € määräraha maatalousmaiden vettämiselle, mutta määräraha on leikattu pois. Vuonna 2022 on arvioitu, että ilmastokosteikot ja kosteikkoviljely tarvitsisivat yhteensä vuosittain 14–15 milj. € määrärahan. Tämän otsikon alle “Kustannukset valtiolle” on vaikea laittaa CAP:in eri tukijärjestelmien määrärahoja. CAP:issa puhutaan määrärahoista, ei kustannuksista valtiolle. CAPissa on määräraha 2023-2027 kosteikkoinvestointeihin (sis. vesiensuojelu-, biodiversiteetti- ja ilmastokosteikot) ja kosteikkojen hoitosopimuksiin. Nämä ovat EU:n osarahoittamia tukijärjestelmä ja määrärahan käyttö riippuu siitä, kuinka tuottajat niitä hakevat.(Kosteikkoviljelylle ei tällä hetkellä ole tukimuotoa)
Maatalous-sektori/maan-käyttösektori	Turvemaiden viljely märkänä (kosteikkoviljely)	Osittain kyllä: - CAP investointi- ja hoitotuki (valumavesien hallinta) säätösalaojitukselle; mm. nurmi ja ruokohelpi tukikelpoisia kasveja - Lisäksi kts. edellinen kohta.	Kts. yllä Tämän otsikon alle “Kustannukset valtiolle” on vaikea laittaa CAP:in eri tukijärjestelmien määrärahoja. CAP:issa puhutaan määrärahoista, ei kustannuksista valtiolle. Valumavesien hallintaan on varattu määrärahaa vuosille 2023-2027. Tukijärjestelmä on EU:n osarahoittamia ja määrärahan käyttö riippuu siitä, kuinka tuottajat niitä hakevat.
Maatalous-sektori/Maan-käyttösektori	Nurmi yksivuotisten kasvien tilalle, lisää hiiltä peltoon	Kyllä. CAP tuki mm. talviaikainen kasvipeitteisyys, kiertotalouden edistäminen, kerääjäkasvit, turvepeltojen nurmet, viherlannoitusnurmet, orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla	Tämän otsikon alle “Kustannukset valtiolle” on vaikea laittaa CAP:in eri tukijärjestelmien määrärahoja. CAP:issa puhutaan määrärahoista, ei kustannuksista valtiolle. CAP:issa on erilaisia tukijärjestelmiä: osa on kokonaan EU:n rahoittamia

		sekä maanparannus- ja saneerauskasvit. Ehdollisuudessa, joita tukia hakevien viljelijöiden on noudatettava täyden tuen saadakseen, on sängen polton kielto ja kesantojen sänki- tai kasvipeitevaatimus sekä pysyvät nurmet.	(esim. ekojärjestelmän suorat tuet), jolloin kansallisesta budjetista maksetut rahat saadaan kokonaan palautuksena EU:sta ja osa on osittain EU:n rahoittamia (esim. ympäristökorvaukset, joista EU rahoittaa 43 %). Toimille on varattu siis tietty määräraha, mutta sen käyttö riippuu siitä, miten tuottajat hakevat eri tukia.
Maatalous	Täsmäviljely	Kyllä. CAP investointituki täsmäviljelyä edistäviin laitteistoihin ja välineisiin. Lisäksi ympäristökorvauksen tilakohtaisessa toimenpiteessä on kannustin täsmäviljelymenetelmien käyttöönottoon.	
Maatalous	Lypsylehmien metaanipäästöjen vähentäminen ruokinnallisilla keinoilla	Vähäisessä määrin kyllä * Ruokintasuunnitelmat, * CAP:in eläinten hyvinvointikorvaus. Ilmastoviisaat ratkaisut Suomen maidontuotannossa (IRMA)- hanke. Hankkeen tarkoituksena oli ratkaista 3-NOP rehun lisäaineen käyttöönottoon liittyviä kysymyksiä, jotka ovat relevantteja Suomen näkökulmasta https://www.luke.fi/fi/projektit/irma	Vuonna 2022 on arvoitu, että tarvetta kansalliselle määrärahalle olisi 20 milj. € vuosittain
Rakennusten erillislämmitys	Asuin- ja palvelukiinteistöjen öljylämmityksestä luopuminen	Kyllä. Määrärahaa myönnetty 2023, mutta ei tämän jälkeen.	Kustannustiedot on esitetty ilmastovuosikertomuksen taulukossa 5. Vuosina 2020–2023 pientaloja koskeviin avustuksiin on myönnetty talousarvioissa määrärahaa yhteensä 143,94 miljoonaa euroa. Kuntien omistamia kiinteistöjä koskeviin avustuksiin on varattu 2020 lähtien 14,9 milj. euron määräraha ja vuoden 2022 toisessa lisätalousarviossa on 9,86 miljoonan euron määräraha kuntien, seurakuntien ja yhdistysten omistamille rakennuksille. Öljylämmityksestä luopumisen osalta uusia määrärahoja avustuksiin ei olla myönnetty vuodesta 2024

			alkaen, ja myös asuinrakennusten energia-avustus on lakkautettu. Vuoden 2023 määrärahaa käytetään vielä v. 2025 kesään saakka, jolloin tuen myöntäminen päättyy (öljy- ja maakaasulämmityksestä luopuminen)
Työkoneet	Kevyen polttoöljyn bio-osuuden jakeluvelvoitteen nostaminen 30 %:iin vuoteen 2030 mennessä	Ei	
Rakennusten erillislämmitys ja työkoneet	EU:n uusi päästökauppa polttoaineen jakelijoille (ETS2)	Kyllä (päästökauppa alkaa v. 2027)	Valtiolle tuloa riippuen myytävien oikeuksien hinnasta
Jätehuolto	Vapaaehtoisen, yhdyskuntajätteen polton koko jätearvoketjun huomioivan sopimuksen (green deal) valmistelu kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.	Ei Jätteenpolton green dealia koskevia keskusteluja käytiin, mutta sopimuksen valmistelusta luovuttiin helmikuussa 2023.	
Jätehuolto	Pilotoidaan hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen (CCS/CCSU) tekniikoita jätteenpolttolaitoksista.	Kyllä Jätteenpoltossa syntyvän hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen tekniikoita on pilotoitu useamman yhtiön toimesta.	
F-kaasut	EU:n F-kaasuasetuksen uudistaminen	Kyllä	
Päästökaupan ulkopuolinen teollisuus ja muu energian käytön päästöt	Kevyen polttoöljyn bio-osuuden jakeluvelvoitteen nostaminen 30 %:iin vuoteen 2030 mennessä	Ei	
Päästökaupan ulkopuolinen teollisuus ja muu energian käytön päästöt	Toimialojen vähähiilitiekarttojen päivitys	Kyllä	
Päästökaupan ulkopuolinen teollisuus ja muu energian käytön päästöt	EU:n uusi päästökauppa polttoaineen jakelijoille (ETS2)	Kyllä (päästökauppa alkaa v. 2027)	Valtiolle tuloa riippuen myytävien oikeuksien hinnasta
Kunnat	Edistetään kuntien ilmastotyötä säätämällä syksyllä 2022 ilmastolakiin velvoite laatia ilmastosuunnitelm kunta-, seutu- tai maakuntatasolla	Ei, mutta vanhat hankkeet ovat vielä käynnissä	Vuonna 2023 rahoitus oli 2,8 M€, velvoite ja rahoitus on lakkautettu

Kunnat	Jatketaan ja edistetään kuntien ja alueiden poikkisektoraalista ilmastotyötä sektorikohtaisten päästövähennystoimien tukemiseksi ja vauhdittamiseksi	Ei, Kuntien ilmastoratkaisut –ohjelma loppui vuonna 2024	Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelman rahoitus on ollut 1-5 M€/v. Uusia määrärahoja ei ole myönnetty 2022 jälkeen
ETS -jousto	Käytetään ETS:n päästöoikeuksia taakanjakosektorin velvoitteiden täyttämiseksi. Näitä päästöoikeuksia ei huutokaupata.	Kyllä	Valtio saa vähemmän tuloja päästöoikeuksien huutokaupasta. Tulonmenetyksen suuruus riippuu päästöoikeuksien hinnasta.

Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma

Sektori	Toimi	Toteutuksessa (kyllä/ei)	Kustannukset valtiolle
Maankäyttösektori	Metsähallituksen ilmastotoimet	Kyllä	
Maankäyttösektori/maatalous	Metsäkadon ehkäisy	Kyllä	
Maankäyttösektori/maatalous	Joutoalueiden ja heikkotuottoisten peltojen metsitys	Metsitystukea koskeva laki oli määräaikainen ja tuen hakuaika päättyi 31.12.2023. Metsäkeskus on tehnyt päätöksen kaikkiin metsitystukihakemuksiin 30.6.2024 mennessä	
	Suometsien ilmastokestävä hoito ja käyttö	Tuhkalannoitusta tuetaan METKA-ohjelman kautta	
	Valuma-aluesuunnittelu	Kyllä Laadittiin valuma-aluesuunnittelun tiekartta 2024	
	Edistetään hiilen sidonnan ja varastoinnin sekä päästöjen vähentämisen markkinoita ja kannustimia	Kyllä - Osallistuttiin hiilenpoistojen sertifiointikehikon (CRCF) ja maatalouden päästökaupan valmisteluun EU-tason yhteistyössä - Käynnistettiin turvepeltojen vettämisen tarjouskilpailupilotointi sekä tulosperusteisten rahoitusmallien käyttöönottoa edistävä mittarihanke	
	Hiilestä kiinni –tutkimus- ja innovaatio-ohjelma	Kyllä (2020–2024)	
	Kokeilut ja jalkauttaminen (Hiilestä kiinni -kehittämishankkeet)	Kyllä (2020–2024)	
	Muut hiilensidontaa ja varastointia edistävät toimenpiteet	Kyllä - Maatalousmaiden hiilensidontaa edistävät toimet ovat osa CAP-tukijärjestelmää.	

		- Käynnistettiin 2024 metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamisen toimenpidepaketin valmistelu.	
	Muut poikkileikkaavat toimenpiteet	Kyllä - KHK-inventaarion kehittämistä tehdään LUKEn MIRA-hankkeen kautta sekä LTAE 3/2024 lisärahoituksella (2 M € vuosille 2024–2026) - Toteutettiin maankäyttösektorin toimialojen vähähiilitiekarttojen päivitys 2024 Vuosina 2023–2024 toteutettiin maankäyttösektorin osaamisen kehittämisen kokonaisuus - Toteutettiin Hiilestä kiinni -tietoohjelma vuosina 2020–2024 (mm maaperätiedon tarkentaminen) - ELY-keskuksen vuonna 2023 aloittanut valtakunnallinen ilmastoyksikkö edistää maankäyttösektorin, maatalouden ja sopeutumisen ilmastotyötä paikallisesti ja alueilla - Toteutettiin EU- ja kv-yhteistyötä ja viestintää osana Hiilestä kiinni –kokonaisuutta (Pohjoismaiden ministerineuvosto, UNFCCC, OECD, EU komissio ja parlamentti)	
	Edelleen kehitettävät ja myöhemmin päätettävät toimenpiteet	- Laadittiin maankäytön muutosmaksun vaikutusarvio 2023–2024. - Käynnistettiin 2024 metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamisen toimenpidepaketin valmistelu.	

2. Ilmastovuosikertomuksen 2024 nykytoimiskenaarioihin sisältyvät toimet, joita ei toteuteta 2023–2024

Ilmastovuosikertomuksen arviot ilmastotavoitteiden saavuttamisesta perustuvat Perusskenaariot energia- ja ilmastotoimien kokonaisuudelle kohti päästöttömyyttä (PEIKKO) -hankkeessa laadittuihin nykytoimiskenaarioihin, jotka julkaistiin 20.6.2024. Skenaarioiden määrittelyissä on huomioitu pääministeri Sanna Marinin hallituksen toimikautena 31.3.2023 mennessä toimeenpannut energia- ja ilmastopoliittiset päätökset.

Lisätietopyyntöön vastataan esittämällä esimerkinomaisesti alla olevassa taulukossa PEIKKO WEM-P skenaarioon sisältyviä toimia, joita ei toteuteta tai toteutetaan eri tavalla kuin PEIKKO WEM-P:ssä 2023–2024.

Sektori	**PEIKKO WEM-P- skenaarioon sisältyvä toimi, jota ei toteuteta 2023–2024**
Liikenne	Jakeluvelvoite ja eräät verotoimet eivät toteudu PEIKKO WEM-P:n mukaisesti. Skenaarioon ei ole sisällytetty PMI Orpon hallitusohjelman linjauksia kuten jakeluvelvoitteen keventäminen vuosina 2024–2027 tai polttoaineveron keventäminen v. 2024. 2023 ja 2024 ei ole vielä toteutuksessa eikä myöskään sisälly PEIKKO WEM-P:hen liikennesähkön sisällyttäminen jakeluvelvoitteeseen [ilman jakeluvelvoitetason nostamista], jakeluvelvoitteen joustomekanismin luominen ja jakeluvelvoitteen seuraamusmaksutasojen keventäminen ja joukkoliikenteen ALV:n nostaminen. Kaikkien edellä mainittujen linjausten arvioidaan kasvattavan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä verrattuna perusskenaarioon.
Maataloussektori/Maankäyttösektori	Turvepeltojen pohjaveden pinnan korotukseen/säätelyyn liittyviä toimi toteutetaan vain osittain CAP:in ohjauskeinoin, mutta PEIKKO WEM-P pinta-aloihin pääsemiseksi tarvitaan myös muuta rahoitusta. Valtion budjettiin vuonna 2023 sisällytettiin 30 milj. € määräraha turvepeltojen ilmastoimiin (mom. 30.20.42). Määräraha poistettiin budjetista toisessa lisätalousarvioesityksessä syksyllä 2023. Määrärahan käyttöä valmisteltiin melko pitkälle, mutta toimeenpanovaiheeseen ei vielä ehditty (mm. https://jukuri.luke.fi/handle/10024/553135)
Maataloussektori/Maankäyttösektori	Metsitystukea koskeva laki oli määräaikainen ja tuen hakuaika päättyi 31.12.2023. Metsäkeskus on tehnyt päätöksen kaikkiin metsitystukihakemuksiin 30.6.2024 mennessä. Tarkoitus oli jatkaa ja laajentaa tukijärjestelmää, mutta hallitusneuvottelujen tuloksena tukijärjestelmä lakkautettiin.
Maankäyttösektori	MISU-tavoitteen täysimittainen toimeenpano, eli tuhkalannoituksen lisäys MISUn mukaisesti 37 000 hehtaariin per vuosi, edellyttäisi METKAn tukitasolla 10 milj. euron rahoitusta vuosittain.

3. Käytettävissä oleva tieto ilmastotoimien toteuttamatta jättämisestä aiheutuvista kustannuksista (toimimattomuuden kustannukset yhteiskunnalle/toimialalle/yrityksille)

Aihe on tärkeä, mutta on menetelmällisesti erittäin haastavaa arvioida ilmastotoimien toteutumatta jättämisestä aiheutuvia kustannuksia yhteiskunnalle/toimialalle/yrityksille. Ilmastonmuutos on kuitenkin arvioitu yhdeksi suurimmista taloudellisista riskeistä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä (World Economic Forum, 2024. The Global Risk Report 2024. Yhdistyneet Kansakunnat, 2015. Pariisin Sopimus).

Ilmastotoimien toteutumatta jättämisestä aiheutuvia kustannuksia on käsitelty vuoden 2024 ilmastovuosikertomuksessa kappaleeseen 2 sijoitetussa tietolaatikossa ”Vaikuttavilla ilmastotoimilla voidaan alentaa kustannuksia ja turvata hyvinvointia” perustuen EEA:n julkaisemaan raporttiin European Climate Risk Assessment. Tietolaatikossa todetaan, että Euroopan ympäristökeskuksen mukaan ilmastonmuutos aiheuttaa maailmantalouteen keskimäärin 19 prosentin tulonmenetyksen seuraavan 26 vuoden aikana. Tämä 11–29 prosentin suuruinen tulonmenetys on laskettu suhteessa tilanteeseen, jossa ilmastonmuutosta ei olisi. Näin suuren mittaluokan tulonmenetys ylittää ilmastonmuutoksen hillinnästä aiheutuvat kustannukset. Arvioitu tulonmenetys voi myös kasvaa voimakkaasti, jos päästövähennystoimia ei tehdä.

VM on lokakuussa 2024 arvoinut ilmastonmuutoksen vaikutuksia julkiseen talouteen pitkällä aikavälillä osana talousennusteen tueksi laadittuja analyysejä (VM 2024 http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-880-4). Tarkastelu perustuu Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kehittämään pitkän aikavälin velkadynamiikkatyökaluun, jossa tarkastellaan eri ilmastonlämpenemisskenaarioita. Analyysin tuloksena todetaan, että jos ilmastonmuutoksen hillintä epäonnistuu ja Pariisin sopimuksen tavoitteita ei saavuteta, Suomen talouskasvu hidastuu. Kasvun hidastuminen laskee julkisyhteisöjen tulojen rahamääräistä tulevaa tasoa ja lisää menoja suhteessa bruttokansantuotteeseen ja johtaa edelleen velkasuhteen kasvuun. Velkasuhdetta heikentää entisestään myös korkomenojen nousu perusuraa korkeamman velkamäärän takia. Mitä nopeampi lämpötilan nousu on, sitä enemmän velkasuhde kasvaa: pahimmassa skenaariossa vuoteen 2070 mennessä velkasuhde nousisi 30 % verrattuna perusuraan. Toisaalta, jos Pariisin sopimuksen tavoite saavutetaan, voi Suomen velkasuhde laskea. Tämä johtuu bruttokansantuotteen kasvun vauhdittumisesta verrattuna perusuraan. VM:n tarkastelu korostaa nopeiden ja päättäväisten ilmastotoimien merkitystä ilmastonmuutoksen vaikutusten hillinnässä ja siten talouden kehityksessä.

KUITTI-hankkeessa on arvioitu ilmastonmuutoksen suoria ja välillisiä taloudellisia vaikutuksia Suomessa ja kansainvälisellä tasolla, mutta siinä ei perehdytä suoranaisesti ilmastotoimien tekemättömyyden kustannuksiin, eikä sen perusteella voida eritellä kustannuksia toimittain. Ilmastotoimien toteuttamatta jättäminen tarkoittaa kuitenkin suurempaa ilmaston lämpenemistä, jolla on konkreettisia vaikutuksia useilla yhteiskunnan alueilla:

Ilmastopaneelin liikennehankkeessa vuonna 2024 on arvioitu tekemättömyyden kustannuksia liikennesektorilla (https://ilmastopaneeli.fi/hallinta/wp-content/uploads/2024/08/ilmastopaneelin-raportti-1-2024-tieliikenteen-paastovahennystoimet-ja-niiden-vaikutukset.pdf).

4. Käytettävissä oleva tieto toteutuksessa olevien ilmastotoimien kustannuksista (ilmastonmuutoksen hillinnän kustannukset yhteiskunnalle/toimialalle/yrityksille)

Ilmastotoimien kustannuksia voi hahmottaa monella eri tavalla ja eri aikaikkunoissa. Päästöjen hinnoittelusta aiheutuu suoria kustannuksia (päästöverot, päästöoikeuksien osto). Kustannusten suuruuteen vaikuttaa toimijoiden kyky sopeutua siihen (esim. Yritykset nostavat tuotteidensa hintaa tai kuluttaja vähentää tietyn tuotteen käyttöä tai muuttaa kulutustottumuksiaan). Päästöjä vähentävä toiminta saattaa näyttäytyä aluksi kustannuksena alkuinvestoinnin vuoksi, mutta voi olla taloudellisesti kannattavaa, kun katsotaan yli ajan (esim. sähköauton suuri alkuinvestointi mutta matalat käyttökulut tai yritykset investointi sähkökattilaan vanhan polttoon perustuvaan ratkaisun jatkamisen sijaan). Ilmastotoimet eivät aina olekaan vain kustannus, vaan ne voivat olla myös taloudellisesti kannattavaa itsessään (esim. energiatehokkuustoimet, metsien tuhkalannoitus tai ravitsemussuositusten seuraaminen). Useissa tapauksissa on löydettävissä synergiahyötyjä terveyden, kiertotalouden ja luontokadon torjunnan kanssa, jotka pienentävät ilmastotoimien yhteiskunnallisia kustannuksia.

Lisätietopyyntöön vastataan esittämällä 2023–2024 toteutuksessa olevien ilmastonmuutoksen hillintätoimien osalta kustannuksia valtiolle siltä osin, kun tietoa on käytettävissä. Nämä tiedot on esitetty edellä taulukossa. Liikenne- ja viestintäministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön toimittamissa yksityiskohtaisimmissa vastauksissa on esitetty kustannustietoja liikenteen- ja maatalouden ilmastotoimista. Nämä kustannukset ovat pääsääntöisesti ainoastaan valtion yhden vuoden budjetin näkökulmasta esitettyjä kustannuksia eivätkä siten aina sisällä arviota yli ajan saatavasta päästöhyödystä, vivutettujen investointien tai yhteiskunnan tasolla saavutettavien säästöjen vaikutusta.